

KANSALLISMUSEO
NATIONALMUSEUM

Dokumentointia sisällissodan raunioilla Kansallismuseon toiminta 1917–1918

SATU FRONDELIUS
MARI IMMONEN
10.10.2018

Kuva: Helsingin kaupungin museo

Helsinki
Kansallismuseo

Helsingfors
Nationalmuseum.

Kansallismuseon valvontahenkilökuntaa keskihallissa 1.4.1916

1917

- Kansallismuseo oli avautunut yleisölle pitkän odotuksen jälkeen 31.1.1916. Vuoden 1917 museossa olivat avoinna historian ja kansatieteen näyttelyt, esihistorialliset ja suomalais-ugrilaiset näyttelyt eivät vielä olleet valmistuneet.
- Vuoden 1917 valtiolliset myllerrykset eivät Kansallismuseon tallennustoimintaan näytä juurikaan vaikuttaneen. Esineitä tuli kokoelmiin runsaasti, valtaosa oli esihistoriallisia löytöjä. Historian ja kansatieteen osalta kokoelmat karttuivat vanhempien aikojen esineillä.
- Kokoelmiin saatiin kuitenkin jo toukokuussa 1917 valtaistuin kaksi kuukautta Nikolai II:n vallasta luopumisen jälkeen. Lisäksi syksyllä 1917 kokoelmiin tuli muutamia esineitä keisarillisesta palatsista.

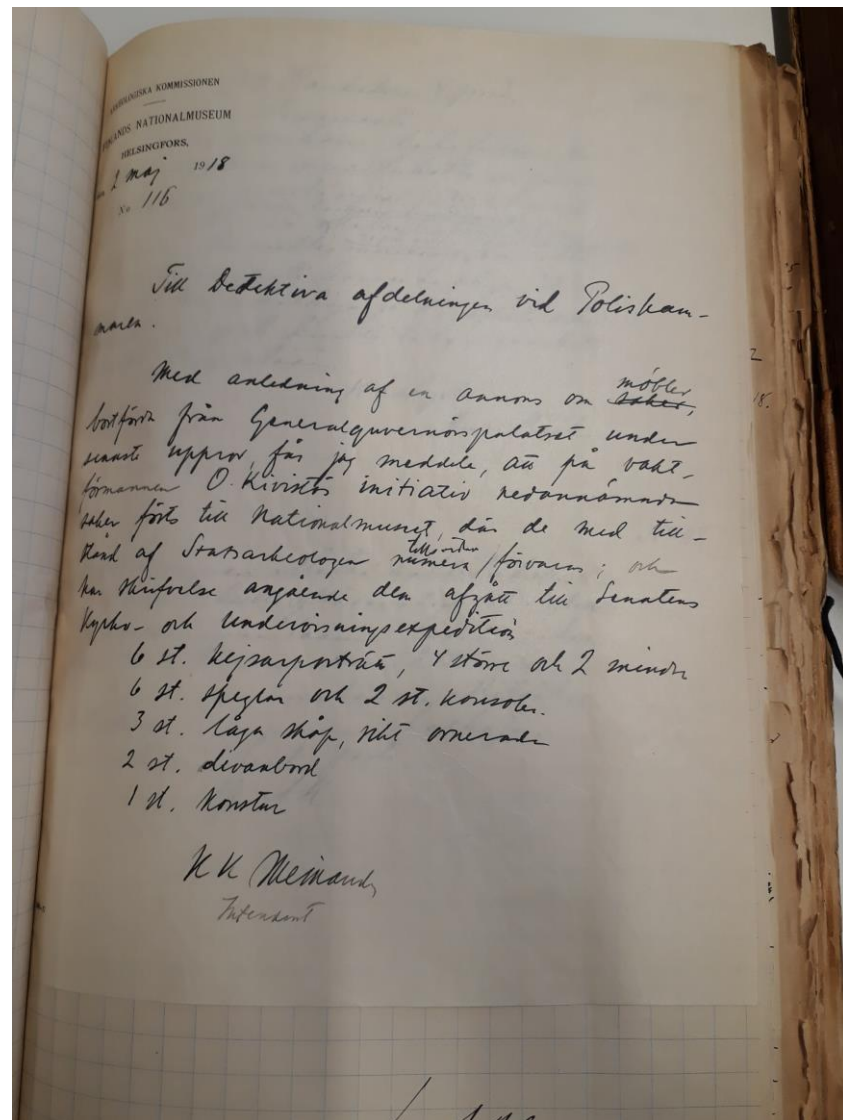
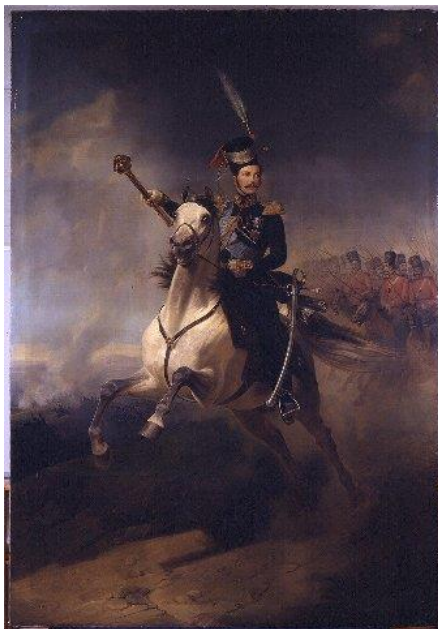
1917

1918

- Tammikuun lopussa toiminta museolla vähenee, museo on kiinni eikä Muinaistieteellinen toimikunta pidä kokouksia.
- Museossa ollaan kuitenkin paikalla, esim. vahtimestarit asuvat rakennuksessa.
- Helmikuussa 1918 Kenraalikuvernöörin palatsista tuodaan museolle turvaan 6 kpl keisareiden muotokuvia sekä joukko huonekaluja.

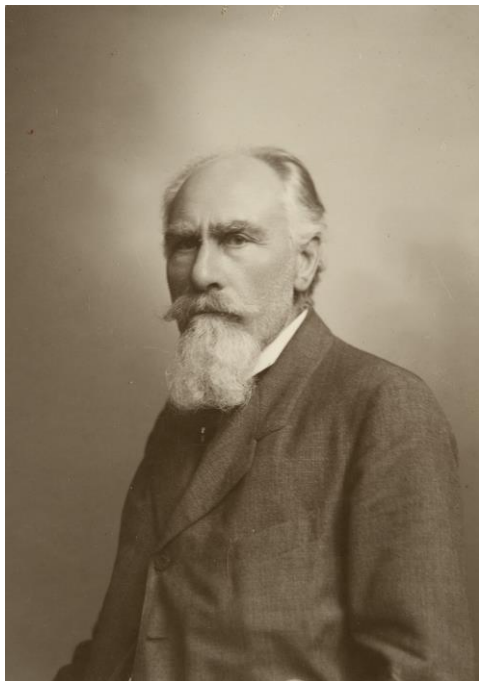

Henkilökunta

A.M. Tallgrenin läksiäiskahvit museolla 3.9.1920. Kuva: Edvin Holmberg.

Valtionarkeologi
Hjalmar Appelgren-
Kivalo

Julius Ailio

K. K. Meinander

Juhani Rinne

Helsingin valtaus – huhtikuu 1918

KANSALLISMUSEO
NATIONALMUSEUM

Kuva: Signe Brander 1908 / Helsingin kaupunginmuseo

Saksalaiset joukot ohittavat Kansallismuseon 12.4.1918.

Senaatin kirkollis- ja opetustoimikunnan määräys 25.4.1918

- **”Ryhtyä toimiin kaikkien saatavissa olevien esineiden, jotka jollakin tapaa voivat valaista päättymässä olevan kapinan historiaa, keräämiseksi Kansallismuseossa säilytettäväksi.”**

Muinaistieteellisen toimikunnan vuosikertomus vuodelta 1918

Kansallismuseon esinekeruu 1918

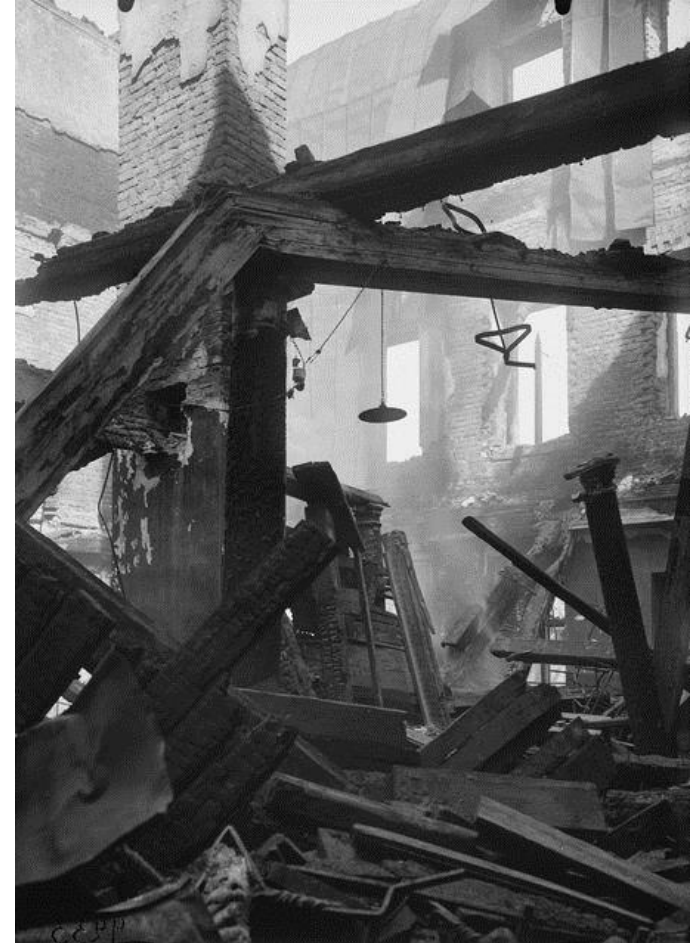
- Tehtävä määrättiin intendenttien Juhani Rinteen sekä K. K. Meinanderin johdettavaksi.
- Loppukevään ja alkukesän aikana Kansallismuseon henkilökunta kierteli punaisten hallussa olleissa rakennuksissa, jotka olivat nyt jääneet tyhjilleen.
- Hankintatiedoista käy ilmi, että muutaman kuukauden aikana esineistöä tallennettiin kokoelmiin tällä tavalla yli 450 kappaletta.
- Aktiivisin kerääjä oli vahtimestari Edvin Holmberg.

Turun kasarmi

Kuva: Gunnar Lönnqvist / Helsingin kaupunginmuseo.

Kuva: Edvin Holmberg / Museovirasto.

Työväentalo

Kuvat: Edvin Holmberg / Museovirasto.

KANSALLISMUSEO
NATIONALMUSEUM

Työväentalo

Kuvat: Museovirasto.

Punakaartilaisella käytössä ollut kypärä. Helsinkiläinen G.W. Sohlbergin konepaja valmisti sotilaskypäriä Venäjän armeijalle. Sisällissodan aikana punaiset takavarikoivat yrityksen varastoineen ja ottivat kypäriä käyttöönsä.

Koleraparakit

Vainajia kuljetetaan Koleraparakeille 17.4.18.

Kuva: Museovirasto.

Tobias Keskimäen reppu.

Kuva: Ilari Järvinen / Museovirasto.

KANSALLISMUSEO
NATIONALMUSEUM

Helsingin valtauksessa kaatuneiden valkoisten arkkuja Vanhan kirkon hautausmaalla huhtikuussa 1918. Kuva: Edvin Holmberg / Museovirasto.

Nylands Nation

Kuva: Grünberg Constantin / Helsingin kaupunginmuseo.

KANSALLISMUSEO
NATIONALMUSEUM

20.12

Olisiko Kokko hyvä ja antaisi
tälle miehelle takin jos niitä
on sillä hän on ilman päällys-
takkia. I. III. I. Täällikkö.

Helsingi. 29/18. K. G. Henriksson

Antakaa sadnaksi 1.
paltto 1/10/18.

20.12

Suomen Punaisen Kaartin Keskisen Armeijan lähetti N:o 9.

On käynyt ilmoittamassa S.K.V.Intendenttilaitokselle, että
sieltä on saapunut 128 peria vilttitossuja ja tallukoita ja
toimittanut passituksen perille.

Helsingissä, maaliskuun 16 p:nä 1918.

S.K.V.Intendenttilaitos.

* VAATETUSJAOSTO *

Arvo Wärhi.

Областного Комитета огнестрельного оружия
Служащего Военным Отделом *Киселев... гвардии*

Специального Военного Отделения Обласного...

Русскія 3-хъ лин. винтовки.

Русскія в-хъ лин. винтовки.
№ № 143417, 8563, 156088, 169123, 237175, 251432, 114478,
Американскія винтовки "Винчестеръ"

Американські винтовки "Винчестер"

№ № 143417, 8553
Американскіи винтовки "винчестер"
№ № 357334, 348344, 360647, 341655, 345475, 358759, 363496, 348277,
329835, 273520, 344604, 343360, 358325, 357520, 362905, 358142,
357818, 349719, 363694, 348310, 359986, 365681, 344304, 350207,
360904, 361359, 352327, 361733.

Японскія винтовки.

Японскія винтовки.

№ № 374033, 131109, 321793, 458854, 79251, 259057, 434348, 409389,
475982, 408557, 507886, 297395, 78212, 349584, 160046, 504661,
128219, 237624, 397738, 23480, 16399, 336784, 740523, 336958,
347077, .

АВСТІЙСКІЯ ВИНТОВКИ.

АВСТРИЙСКИЯ ВИНТОВКИ.
№ № 3322^а, 2021, 5816, 9658, 5039, 8939, 3369, 8406, 1845, 619, 7241,
4796, 5363, 6337, 4896, 8514, 4288, 5191, 8093, 931.
АВСТРИЙСКИЯ ВИНТОВКИ.

Германскія винтовки.

№ № 5208, 3605, 3025, 9939, 2737, 3672, 7678, 695, 9723, 4798, 3337, 3338, 3339, 3340, 3341, 3342, 3343, 3344, 3345, 3346, 3347, 3348, 3349, 3350, 3351, 3352, 3353, 3354, 3355, 3356, 3357, 3358, 3359, 3360, 3361, 3362, 3363, 3364, 3365, 3366, 3367, 3368, 3369, 3370, 3371, 3372, 3373, 3374, 3375, 3376, 3377, 3378, 3379, 3380, 3381, 3382, 3383, 3384, 3385, 3386, 3387, 3388, 3389, 3390, 3391, 3392, 3393, 3394, 3395, 3396, 3397, 3398, 3399, 3400, 3401, 3402, 3403, 3404, 3405, 3406, 3407, 3408, 3409, 3410, 3411, 3412, 3413, 3414, 3415, 3416, 3417, 3418, 3419, 3420, 3421, 3422, 3423, 3424, 3425, 3426, 3427, 3428, 3429, 3430, 3431, 3432, 3433, 3434, 3435, 3436, 3437, 3438, 3439, 3440, 3441, 3442, 3443, 3444, 3445, 3446, 3447, 3448, 3449, 3450, 3451, 3452, 3453, 3454, 3455, 3456, 3457, 3458, 3459, 3460, 3461, 3462, 3463, 3464, 3465, 3466, 3467, 3468, 3469, 3470, 3471, 3472, 3473, 3474, 3475, 3476, 3477, 3478, 3479, 3480, 3481, 3482, 3483, 3484, 3485, 3486, 3487, 3488, 3489, 3490, 3491, 3492, 3493, 3494, 3495, 3496, 3497, 3498, 3499, 3500, 3501, 3502, 3503, 3504, 3505, 3506, 3507, 3508, 3509, 3510, 3511, 3512, 3513, 3514, 3515, 3516, 3517, 3518, 3519, 3520, 3521, 3522, 3523, 3524, 3525, 3526, 3527, 3528, 3529, 3530, 3531, 3532, 3533, 3534, 3535, 3536, 3537, 3538, 3539, 3540, 3541, 3542, 3543, 3544, 3545, 3546, 3547, 3548, 3549, 3550, 3551, 3552, 3553, 3554, 3555, 3556, 3557, 3558, 3559, 3560, 3561, 3562, 3563, 3564, 3565, 3566, 3567, 3568, 3569, 3570, 3571, 3572, 3573, 3574, 3575, 3576, 3577, 3578, 3579, 3580, 3581, 3582, 3583, 3584, 3585, 3586, 3587, 3588, 3589, 3590, 3591, 3592, 3593, 3594, 3595, 3596, 3597, 3598, 3599, 3600, 3601, 3602, 3603, 3604, 3605, 3606, 3607, 3608, 3609, 3610, 3611, 3612, 3613, 3614, 3615, 3616, 3617, 3618, 3619, 3620, 3621, 3622, 3623, 3624, 3625, 3626, 3627, 3628, 3629, 3630, 3631, 3632, 3633, 3634, 3635, 3636, 3637, 3638, 3639, 3640, 3641, 3642, 3643, 3644, 3645, 3646, 3647, 3648, 3649, 3650, 3651, 3652, 3653, 3654, 3655, 3656, 3657, 3658, 3659, 3660, 3661, 3662, 3663, 3664, 3665, 3666, 3667, 3668, 3669, 3670, 3671, 3672, 3673, 3674, 3675, 3676, 3677, 3678, 3679, 3680, 3681, 3682, 3683, 3684, 3685, 3686, 3687, 3688, 3689, 3690, 3691, 3692, 3693, 3694, 3695, 3696, 3697, 3698, 3699, 3700, 3701, 3702, 3703, 3704, 3705, 3706, 3707, 3708, 3709, 3710, 3711, 3712, 3713, 3714, 3715, 3716, 3717, 3718, 3719, 3720, 3721, 3722, 3723, 3724, 3725, 3726, 3727, 3728, 3729, 3730, 3731, 3732, 3733, 3734, 3735, 3736, 3737, 3738, 3739, 3740, 3741, 3742, 3743, 3744, 3745, 3746, 3747, 3748, 3749, 3750, 3751, 3752, 3753, 3754, 3755, 3756, 3757, 3758, 3759, 3760, 3761, 3762, 3763, 3764, 3765, 3766, 3767, 3768, 3769, 3770, 3771, 3772, 3773, 3774, 3775, 3776, 3777, 3778, 3779, 3780, 3781, 3782, 3783, 3784, 3785, 3786, 3787, 3788, 3789, 3790, 3791, 3792, 3793, 3794, 3795, 3796, 3797, 3798, 3799, 3800, 3801, 3802, 3803, 3804, 3805, 3806, 3807, 3808, 3809, 3810, 3811, 3812, 3813, 3814, 3815, 3816, 3817, 3818, 3819, 3820, 3821, 3822, 3823, 3824, 3825, 3826, 3827, 3828, 3829, 3830, 3831, 3832, 3833, 3834, 3835, 3836, 3837, 3838, 3839, 3840, 3841, 3842, 3843, 3844, 3845, 3846, 3847, 3848, 3849, 3850, 3851, 3852, 3853, 3854, 3855, 3856, 3857, 3858, 3859, 3860, 3861, 3862, 3863, 3864, 3865, 3866, 3867, 3868, 3869, 3870, 3871, 3872, 3873, 3874, 3875, 3876, 3877, 3878, 3879, 3880, 3881, 3882, 3883, 3884, 3885, 3886, 3887, 3888, 3889, 3890, 3891, 3892, 3893, 3894, 3895, 3896, 3897, 3898, 3899, 3900, 3901, 3902, 3903, 3904, 3905, 3906, 3907, 3908, 3909, 3910, 3911, 3912, 3913, 3914, 3915, 3916, 3917, 3918, 3919, 3920, 3921, 3922, 3923, 3924, 3925, 3926, 3927, 3928, 3929, 3930, 3931, 3932, 3933, 3934, 3935, 3936, 3937, 3938, 3939, 3940, 3941, 3942, 3943, 3944, 3945, 3946, 3947, 3948, 3949, 3950, 3951, 3952, 3953, 3954, 3955, 3956, 3957, 3958, 3959, 3960, 3961, 3962, 3963, 3964, 3965, 3966, 3967, 3968, 3969, 3970, 3971, 3972, 3973, 3974, 3975, 3976, 3977, 3978, 3979, 3980, 3981, 3982, 3983, 3984, 3985, 3986, 3987, 3988, 3989, 3990, 3991, 3992, 3993, 3994, 3995, 3996, 3997, 3998, 3999, 4000, 4001, 4002, 4003, 4004, 4005, 4006, 4007, 4008,

" "Октября 1917 года г. Гельсингфорсь

Председатель Военного Отдѣла.

Завѣдывающій оружіемъ

По сей вѣдомости оружіе сдалъ

По сей вѣдомости оружіе принялъ

Me allekirjoittaneet alusme saanut
 J. Koskelaasen kautta revolverit.

f. Rosmelaensis n.
№ 244. 1. km. p. 25 *patrum* p. Gliscin.
H H IV V. Art.
Danta

" 39375 " " " 50 " *A. l. C. Kalmianae*
" 5116 " " " 25 " *# II I. P. Tugrinum*
S. Saptine

"	38132	"	"	25	" # IV	J. Lohmann
"	38132	"	"	"	" # IV	J. Lohmann
"	38132	37662	"	"	" # IV	J. Lohmann
"	38132	"	"	"	" # IV	J. Lohmann

" 3987 " " " Irykut pui. J. H. Mann.
" 3988 " " " " " " " " " " " "
" 3989 " " " " " " " " " " " "

11	1901	"	"	25	II rekmaning	Aggiamu at
11	5101	"	"	25	II rekmaning p. 1	of Calmenah

40231 " " 25 # *rythmaurum* p. v. Limponen
" II I II
36362 " " " *Trich. III* *hetalia* p. v. Limponen

36730 " " *Fryx III* *relap.* 12
36731 " " *I III II* *L. Parkh*
36732 " " *I III II* *4* *Prinole*

376 X " " 0.5 p I II H J. Serricola
376 2 14 " 29 " " I II III M. ruficollis
376 8 18 " " " I H. III N. distinctus

76 518 " " " # # # H. Martonov
51 47 " " " # # # H. Martonov
" " " " " # # # H. Martonov

36371 " " " II *Oskari Sippe*
5150 " " " II + I *E. Oskaneht*

5730 " " VII IV O. Moan
48134 " " I III 2 K. G. Henriksson

38 " " "
6726 " "

" II III I. Pama Given.
III III J. D. Winton.

7. 7. 14. juho Yibranen

843, 11. 2
" +. H. H. 8
" asceppia ~~Martini~~ ~~phata~~
" T 1 & 2
" T 1 & 2

1943 I. #. I. J. & W. Mäkinen

141 "IV platano p. n. M. W. G.
"IV. II. Help! Zappaz

357. " " $\pm$ IV. #. *W. J. Jones*
834 " " $\pm$ II. *W. J. Jones*

339 it
07 k
" F. IV, Maraph.
" F. IV, Maraph.
Grand Duphloz
Grand Duphloz

49 " " I I I plutons. *Salmonina*
" " " " " " *Salmonina*

" 37 km. *leptus* (Gronow) 7/8 ca. Pr

25 I. n. II. n. of *Sirakirina*

6 " " 25 I.I.I. J. I. I. I.

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

Aseet

Katajanokan asevarastosta museokokoelmiin saatuja aseita; kivääri (säiliöluodikko) sekä miekka (kasakkasapeli).

Kuvat: Museovirasto

Käsivarsinauhat

Museon tontilta löytynyt käsivarsinauha.
Kuva: Museovirasto

Suojeluskuntanauhaa käytti keuruulainen
19-vuotias Sulo Leino.
Kuva: Museovirasto

Hätäleipä

Ruuanjakelua Kauppatorilla 1918.

Kuva: Museovirasto.

Amanuessi A. M. Tallgrenin
18.4.1918 ostama hätäleipä.

Kuva: Museovirasto.

Kuva: Edvin Holmberg / Museovirasto.

KANSALLISMUSEO
NATIONALMUSEUM

Rüdiger von der Goltz (1865–1946)

- Saksalainen kenraaliluutnantti
- Suomeen lähetetyn Saksan Itämeren divisioonan komentaja
- Jäi tänne sisällissodan päätyttyä, mutta palasi kotimaahansa vuoden 1918 lopussa Saksan hävittyä ensimmäisen maailmansodan.

Kansallismuseo Nationalmuseum
Kulttuurien museo Kulturernas
museum Seurasaaren ulkomuseo
Fölisö friluftsmuseum Suomen
merimuseo Finlands sjöhistoriska
museum Hvitträsk Hvitträsk
Olavinlinna Olofsborg Hämeen linna
Tavastehus slott Tamminiemi
Ekudden Urajärven kartano
Urajärvi herrgård Alikartano
Frugård Louhisaari Villnäs